

27.11.2015

Kirjastosektoreiden puheenjohtajien ja sihteerien kokous

Aika	Keskiviikko 4.11.2015 klo 13–15
Paikka	Kansalliskirjasto, Fabianian auditorio, Yliopistonkatu 1, 2krs, Helsinki
Läsnä	Kai Ekholm, Kansalliskirjasto, puheenjohtaja Dorrit Gustafsson, Kansalliskirjasto Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto Nina Hyvönen, Kansalliskirjasto Minna-Liisa Kivinen, Kansalliskirjasto Erkki Lounasvuori, Yleisten kirjastojen neuvosto Soile Manninen, Erikoiskirjastojen neuvosto Kauko Maskulainen, AMKIT-konsortio Jussi Piipponen, Suomen yliopistokirjastojen neuvosto Rebekka Pilppula, Yleisten kirjastojen neuvosto Virpi Kultanen, AMKIT-konsortio Tuija Siimes, Erikoiskirjastojen neuvosto Kimmo Tuominen, Suomen yliopistokirjastojen neuvosto Maria Virtanen, Kansalliskirjasto, sihteeri

1. Kokouksen avaus

Esitys

Puheenjohtaja avaa kokouksen ja toteaa osallistujat.

Keskustelu

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.03. Osallistujat esittäytyivät.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja on osoitteessa

<http://www.kansalliskirjasto.fi/fi/kirjastoala/koordinointi/kirjastosektorit.html>

Esitys

Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös

Pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Esityslistan hyväksyminen

Sektorikokouksen esityslista liitteineen on lähetetty kutsuille keskiviikkona 28.10.2015.

Esitys

Hyväksytään esityslista.

Päätös

27.11.2015

Esityslista hyväksyttiin.

4. Sisällönkuvailuverkoston uudelleenorganisointi (Liite 1)

Esitys

Nina Hyvönen esittelee suunnitelmia sisällönkuvailuverkoston uudelleenorganisoinniseksi. Keskustellaan esityksen pohjalta.

Keskustelu

Yliopistokirjastot toivat esille taustoja päätökselle siitä, että SYN:n ei enää jatka sisällönkuvailuverkoston emo-organisaationa. Verkostoon kuuluu muitakin kuin yliopistokirjastoja ja se keskittyy käytännön kuvailutyöhön. Verkoston tekemän työn jatkuvuus nähdään kuitenkin tärkeänä. Kansalliskirjasto on ehdottanut verkoston muuttumista sisällönkuvailuryhmäksi tiedonhallinnan ohjausryhmän alaisuuteen. Kansalliskirjastolla olisi koordinoitavastuu. Ehdotettu toimintamalli tähtää mm. kuvailun ajankohtaisten muutosten, kansainvälisten yhteyksien ja ontologiatyön huomioimiseen. Puheenjohtaja totesi, että kirjastosektorit esittävät jäseniä tulevaan sisällönkuvailuryhmään, kun asia etenee. Täsmennettiin vielä, että jatkossa kaikilla kuvailuryhmillä on sama toimikausi.

5. FinELibin lehtipakettineuvottelut (Liite 2)

Kristiina Hormia-Poutanen kertoo tiedoksi FinELibin lehtipakettineuvotteluista ja neuvotteluihin liittyvästä viestinnästä. Liite 2 on tarkoitettu vain kokouskäyttöön ja sitä ei julkaista avoimesti verkossa.

Keskustelu

Neuvotteluja pidettiin haastavina ja tärkeinä avoimen tieteen, tutkimuksen kansainvälisen kilpailukyvyyn ja ajankohtaisen taloustilanteen konteksteissa. Yhteistyötä FinELib-palveluyksikön kanssa ja yhteistä asian edistämistä kaikilla rintamilla korostettiin. Neuvottelujen viestintästrategian kerrottiin olevan jo toiminnassa ja huomioivan sidosryhmät ja tutkijat varhaisessa vaiheessa.

6. Ajankohtaista sektoreilta

Esitys

Keskustellaan kirjastosektoreille ajankohtaisista asioista.

Keskustelu

AMKIT-konsortio

- Uudet ammattikorkeakoulujen talouteen kohdistuvat leikkaukset ovat noin 5-10 prosenttia eli eivät niin suuret kuin yliopistoissa. Ammattikorkeakouluihin on jo aiemmin kohdistunut merkittäviä leikkauksia. Kaikissa ammattikorkeakouluissa yt-neuvottelut ovat käynnissä tai tulossa. Vaikeassa tilanteessa yhteistyöajattelun merkitys korostuu.
- Keskusteluja korkeakoulukirjastojen järjestelmäratkaisuista käydään. Linnea2- ja AMKIT-konsortiot neuvottelevat aiheesta marraskuussa.
- Amk-kirjastopäivät järjestetään normaaliin tapaan tulevana kesänä. Teemoina on mm. palvelumuotoilu ja avoin tiede ja tutkimus.

Erikoiskirjastojen neuvosto

27.11.2015

- Taloudellisissa muutoksissa kirjasto- ja tietopalvelut ovat monissa organisaatioissa uhanalaisia, ja yt-neuvottelut ja yhdistymissuunnitelmat ovat sektorilla yleisiä. Tilanne vaikuttaa myös siihen, miten kansallisia palveluita voidaan ottaa käyttöön sektorilla.
- Kirjastosektoreiden yhteistyö ja raja-aitojen ylittäminen esim. tieteenalakohtaisella yhteistyöllä nähdään tärkeänä.
- Sektori ottaa mielellään informaatiota vastaan yliopisto- ja amk-kirjastojen kirjastojärjestelmiä koskevista neuvotteluista. Sektorin tilanne järjestelmissä on hajaantunut, yhteiskäyttöisyyteen ja rajapintoihin kiinnitetään huomiota.
- ATT-hankkeita on joillain erikoiskirjastoilla ja tutkimuslaitoksilla. Tutkimusdatan hallinta ja ontologiat ovat ajankohtaisia.
- Neuvoston vuosikokous on 9.12. Päivän ohjelmassa on asiantuntijaesitykset Kansalliskirjaston, FinELibin ja Finnan strategioista, RDA:sta ja ATT-hankkeen Tuuli-projektista sekä Celia-kirjaston yhteistyömallista muiden kirjastojen kanssa.
- Neuvoston verkkosivut on siirretty Kirjastot.fi-sivustolle ja viestintäkanavana on käytetty myös LinkedIn-ryhmää.

Suomen yliopistokirjastojen neuvosto (SYN)

- Ajankohtaisena tapahtumana marraskuussa on varajohtajien verkoston johtamisosaamisen teemapäivä.
- Neuvosto näkee tulevaisuuden miettimisen entistä strategisemmin tärkeänä. Yliopistojen yt-neuvottelut ovat ennen näkemättömän suuret ja SYN kantaa huolta yliopistokohtaisista palveluista. Muutos tulee kiihtymää ja kirjastot integroituvat kiinteämmin ydintoimintoihin yliopistoissa.
- Kansallisilta palveluilta edellytetään jatkossa kustannushyötyjä.
- Vaikuttavuus, metriikka ovat sektorille ajankohtaisia. Samoin fokuksessa ovat tutkimusdata ja -aineistot sekä niiden hallinta ja ATT-hankkeeseen kuuluva Tuuli-projekti.
- Oppisen tuelle on perustettu oma verkostonsa ja informaatiolukutaito-verkosto on lakkautettu. Viestintää on uudistettu omalla kotisivupalvelulla, uudella verkkosivulla ja Facebook-profiililla.

SYN:n puheenjohtajan pitämää katsausta seuranneessa keskustelussa tuotiin esille kirjastoille yhteisiä nimittäjiä, kuten tulevaisuuden suunnittelua ja opetuksen ja tutkimuksen tukea. Oman organisaation kannalta parhaiden palveluiden tuottaminen nähtiin SYN:n piirissä tärkeänä.

Yleisten kirjastojen neuvosto

- Neuvosto on valmistellut strategian otsikolla Kansalaisen kirjasto. Strategiaa käsitellään neuvoston marraskuun kokouksessa ja jalkautusvaihe seuraa talven mittaan mm. maakuntakirjastokokouksissa. Kunnallisina toimijoina yleiset kirjastot tekevät itsenäisiä ratkaisuja ja neuvosto voi tuottaa ehdotuksia ja linjauksia.
- Koha-järjestelmän käyttöönotto laajenee. Koha-Suomi Oy eli kuntien omistama osakeyhtiö on perusteilla. Järjestely vaatii uudenlaista osaamista yleisiltä kirjastoilta ja asian eteneminen valtuustopäätöksinä kunnissa. Tarkoitus on tehdä verkostomaista yhteistyötä Koha-Suomen puitteissa ja avata kehittämismahdollisuuksia kirjastojen henkilökunnalle.
- E-aineistoja tarjoavat lähes kaikki Suomen kunnat. Aineistohankintoja tehdään yhdessä.
- Taloudessa valtion säästö ulottuu kuntiin, mutta eri kuntien taloustilanteet ovat erilaisia. Maakuntakirjastojen valtionavustuksesta leikataan.
- Tilastot ja vaikuttavuus, tiedolla johtaminen ja tiedon visualisointi ovat sektorilla ajankohtaisia. Tilastojen osalta tavoitteena ensi vuonna on vienti uuteen alustaan eli KITT2:een.

Kirjastosektoreiden ajankohtaisten asioiden lisäksi puheenjohtaja kertoi Helsingin yliopiston suurten yt-neuvotteluiden vaikutuksista Kansalliskirjastoon. Tilanne on hyvin vakava, kun sekä

27.11.2015

Helsingin yliopisto että opetus- ja kulttuuriministeriö ovat leikanneet rahoitustaan. Tulevissa tulosneuvotteluissa olennaista on, miten valtakunnalliset ja kulttuuriperintötehtävät taataan.

Kristiina Hormia-Poutanen kertoi LIBER Meets with the Vice-President of the European Commission -tapaamisestaan, jossa teemana olivat TDM-kysymykset. Asiaan voi tutustua sivulta <http://libereurope.eu/blog/2015/11/04/liber-meets-with-the-vice-president-of-the-european-commission/> ja tuoda sitä esille omissa verkostoissa. Kimmo Tuominen muistutti myös allekirjoituksista LERUn Christmas is over –julistukseen <http://www.leru.org/index.php/public/extra/signtheLERUstatement/> ja Haagin julistukseen <http://thehaguedeclaration.com/>.

7. Asiakkuus – kumppanuus (Liite 3)

Esitys

Kansalliskirjaston strategiatyössä on tullut esille tarve määritellä kirjastojen ja Kansalliskirjaston suhdetta asiakkuuden ja kumppanuuden näkökulmasta. Käsitellään asiaa työryhmätyöskentelynä: kumppanuuden kehittäminen pilotoiden. Minna-Liisa Kivinen esittelee johdannoksi kirjastoverkkopalveluiden nykyisiä yhteistyömuotoja KAM-sektorin organisaatioiden kanssa.

Käsittely

Keskusteltiin yhdessä kysymyksestä, millaista on hyvä yhteistyö tai kumppanuus. Esimerkkinä hyvästä yhteistyöstä tuotiin esiin isojen neuvottelujen valmistelu. Hyvälle yhteisyydelle nähtiin ominaisena osapuolten kokemaa lisäarvoa, läpinäkyvät tavoitteet ja muiden osapuolten arvojen huomioiminen. Joustavuus tuotiin esille yhtenä yhteistyön edellytyksenä. Yleisistä kirjastoista tuotiin esille esimerkkejä, joissa yhteistyöpakko on jalostunut kumppanuudeksi.

Keskustelun jälkeen jakauduttiin kahteen ryhmään pohtimaan 1) asiakkuuden ja kumppanuuden keskeisiä eroja, 2) tulevia toiminta- tai kehittämistarpeita, joita olisi hyödyllistä edistää kumppanuuspilotein.

Ensimmäinen ryhmän työskentelyssä asiakkuus määriteltiin ”jotain tuotetaan jollekin johonkin hintaan”. Sopimusten nähtiin liittyvän sekä asiakkuuteen että kumppanuuteen. Esimerkkitapauksena ryhmä oli käsitellyt Kohaa, jossa kyseessä on yhtiökumppanuus ja jossa tehdään yhteisiä päätöksiä. Kohan tapauksessa kumppanuuden nähtiin löytyvän verkostosta ja yhdessä tekemisestä. Tärkeänä pidettiin havaintoa, etteivät asiakkuus ja kumppanuus sulje toisiaan pois, vaan voivat olla sisäkkäisiä. Esim. Koha-Suomen asiakkaina ovat kunnat.

Toinen ryhmä näki tutkimusdataan liittyvät hallinta- ja kuvailutarpeet mahdollisina kumppanuuspilotin kohteena. Tuuli-projektissa tätä jo käsitellään. Modulaarissa tietojärjestelmissä, joissa eri toimijoilla on eri tarpeita, voisi olla hyödyllistä muodostaa kumppanuuksia eri tarpeita varten. Kumppanuus voi olla myös bisneskumppanuutta ja esimerkiksi ideoituihin korkeakoulukirjastojen mahdollista kumppanuusjärjestelyä kirjastojärjestelmä-asiassa. Yleisesti ryhmä oli keskustellut osaamisen jakamisesta kumppanuuden avulla ja viestinnästä mahdollisena kumppanuuden aiheena.

8. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9. Tiedotusasiat

Tiedotusasioita ei ollut.

27.11.2015

10. Seuraavan kokouksen ajankohta

Esitys

Sovitaan seuraavan sektorikokouksen ajankohta.

Päätös

Sovitaan ajankohta vuoden 2016 puolella.

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.58.